Från delar till helhet – en reform för att minska ohälsa

Samsjuklighetsutredningen

”Från delar till helhet”
SOU2021:93, SOU2023:5

Prop 2025/26:251

”En mer sammanhållen vård för personer med skadligt bruk eller beroende och andra psykiatriska tillstånd”
https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2026/05/prop.-202526251

Samsjuklighets-utredningen,
”Från delar till helhet”
SOU2021:93,
SOU2023:5

Genom utredning och fortsatt beredning; Stark politisk enighet och ett tydligt brukarfokus!

Juni 2020, beslut om att tillsätta en utredning
till särskild utredare utses Anders Printz

15 juni 2026 beslut i riksdagen om att anta propositionen:

Lagändringarna ska börja gälla 1 januari 2028

Nu pågår förberedelsearbete! Fem års ekonomiskt stöd för den omställning och det utvecklingsarbete som krävs.

Frågan om tvångsvård fortsätter utredas/beredas. (LVM upphör – all tvångsvård ska finnas inom LPT)

Samsjuklighetsreformen

eller kanske snarare

Samverkans-reformen?

Varför behövdes en ny utredning?

Egentligen inga nya frågor- men vi behöver *göra* nytt – och bättre!

Förbättrad samordning och samverkan!

Lång tradition i Sverige av att se missbruk och beroende som en karaktärsbrist - enbart ett socialt problem.

Idag vet vi mer – och bättre. Här har många forskare och praktiker banat väg.

Skadligt bruk och beroende – handlar om ett sjukdomstillstånd likt andra psykiska sjukdomstillstånd.

Vad handlar reformen om?

Mer kunskap - minskat stigma

Förbättrad samverkan- Samordnat och samtidigt

Tidigare hjälp - vid psykisk ohälsa *och* skadligt bruk

Ökad delaktighet – personcentrerat

Utveckling av sociala stödinsatser

Från Samsjuklighetsutredningen

Målbilder för vård och stöd ur ett patient- och brukarperspektiv

- Tidig hjälp med psykisk ohälsa och skadligt bruk
- Stöd och vård som är lätt att hitta, komma i kontakt med och som är tillgänglig när jag behöver den
- Tillgång till fungerande behandling och möjlighet att välja utifrån det som passar mig
- Stöd och vård som hänger ihop som en helhet
- Inte bli utestängd från stöd och vård och få hjälp med både beroende och psykisk ohälsa
- Bli lyssnad på, få förståelse och bli behandlad med samma respekt som andra
- Bli stärkt i min egen förmåga att hantera min situation och ha inflytande över min vård och omsorg
- En fungerande vardag och ett meningsfullt sammanhang
- En person som jag kan lita på och som följer med i hela processen
- Att vården och omsorgen lyssnar på, involverar och ger stöd till mitt nätverk

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR

En genomgripande reform!

”Ingen ska längre behöva hamna i glapp, sprickor och mellanrum…”

(Socialminister Jakob Forssmed när lagrådsremissen presenterades i februari -26)

Ökade krav på samordning och samverkan liksom på delaktighet och brukarmedverkan!

– som omfattar flera målgrupper – och många verksamheter!

Reformen förutsätter ett förändrat huvudmannaskap för vård och behandling till ***alla*** **personer med skadligt bruk och beroende inklusive spel om pengar**

Ingen åldersgräns – omfattar alltså även barn och unga

Personer med psykiatrisk samsjuklighet
En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser för personer med samsjuklighet (särskild lag)

Vem bestämmer egentligen?

Ytterst är det politiskt fattade beslut som ska verkställas

Stor och omfattande reform som berör många verksamheter – ett långsiktigt utvecklingsarbete (minst fem år framåt)

Utvecklingsarbetet behöver ske på flera olika ställen, samtidigt. Inom varje verksamhet – men också gemensamt med andra: länsgemensamt (Gävleborg – Regionen och tio kommuner)

De länsgemensamma frågorna beslutar Länsledning välfärd om – där ingår ansvariga chefer från kommunernas socialtjänster, rektorer och chefer inom regionen.

Till sin hjälp har de ett utskott (utskott Vuxna) De har även tillsatt en **styrgrupp** –för själva reformarbetet

En referensgrupp med egenerfarna och närstående ska finnas som en viktig resurs i arbetet!

Vad händer regionalt/lokalt?

- Vi följer det arbete som görs nationellt och kommer också att få stöd från Socialstyrelsen och SKR – Sveriges kommuner och regioner mfl.
- En länsgemensam styrgrupp har tillsatts – som prioriterar bland allt länsgemensamt arbete som ska ske. Utsedda arbetsgrupper tar fram underlag och jobbar på!
- Dialoger och mötesplatser har genomförts och fortsätter - för att uppnå bästa tänkbara samsyn
- **En referensgrupp med brukare/egenerfarna och anhöriga/närstående håller på att formas**
- En kartläggning (avgränsad) har genomförts: Om samverkan och samsjuklighet

- Vid Vuxenpsykiatrin pågår ett internt utvecklingsarbete - även inom några av länets kommuner pågår – eller planeras utvecklingsarbeten.

Alla behöver hjälpas åt!

Förändrade synsätt – ett kulturarbete!

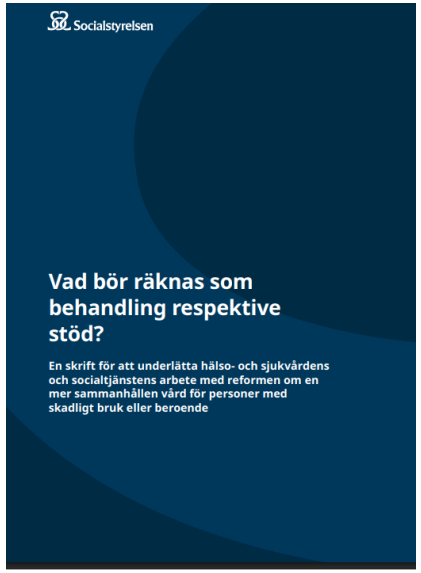
Ny/mer kunskap

Utveckla former för brukarmedverkan

Utvecklade stödinsatser

Ett stärkt förebyggande arbete

En långsiktig plan som ska stödja reformarbetet. Lanserades 1 Juni 2026
9 myndigheter tillsammans

Socialstyrelsen ger ut kunskapsstöd m.m